

20.10.2021

Budjettiosasto
Niina Huotari

Budjettiosaston lausunto HE 132/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vanhemmuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi ja LA 13/2020 vp Lakialoite laiksi isyyslain 44 §:n kumoamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vanhemmuuslaki. Laki korvaisi voimassaolevan isyyslain (11/2015) ja äitiyslain (253/2018). Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi hedelmöityshoidoista annetun lain (1237/2006) 16 §:ää. Samalla ehdotetaan toteutettavaksi vanhemmuuslain säätämisestä aiheutuvat muut välttämättömät lainsäädäntömuutokset.

Oikeusministeriö on keväällä 2021 pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta lainsäädännön uudistuksesta.

Yleistä

Valtiovarainministeriö pitää esitysluonnoksen mukaisia lakimuutoksia perusteltuina ja kannatettavina.

Valtiovarainministeriö pitää ehdotettua vanhemmuuden tunnustamisen puolidigitaalista ratkaisua hyvänä ja samoin kuin sitä, että lakiehdotus mahdollistaa tunnustamisprosessin digitalisaation kehittämisen tulevaisuudessa pidemmälle.

Esityksen taloudelliset vaikutukset hyvinvointialueille

Esitys siirtää osan kunnilla nykyisin olevista tehtävistä Digi- ja väestötietoviraston hoidettavaksi. Koska vanhemmuuslain ehdotetaan tulevan voimaan v. 2023, esityksen vaikutukset kohdistuvat tuleviin hyvinvointialueisiin. Kokonaisuutena vaikutukset hyvinvointialueiden ja Ahvenanmaan kuntien taloudelle ovat kustannuksia säästäviä.

Vanhemmuuden ennakkotunnustamisen asiakirjojen lähettämisestä neuvoloista suoraan DVV:lle arvioidaan aiheutuvan valtakunnallisesti n. 15 henkilötyövuoden säästö, joka kohdistuu pääosin lastenvalvojen työhön. Säästön ei arvioida vaikuttavan tarvittavaan lastenvalvojen määrään, koska lastenvalvojat toimivat aliresursoidulla sosiaalitoimen sektorilla. Esitys aiheuttaa joitakin lisäkustannuksia johtuen sähköisten lomakkeiden päivittämisestä.

Ehdotetun lainsäädännön taloudelliset vaikutukset valtiolle

Esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitus käsitellä eduskunnassa sen yhteydessä.

Esityksessä ehdotetaan, että lapsen vanhemmuuden ennakkotunnustamista koskevat asiakirjat lähetetään suoraan Digi- ja väestötietoviraston (DVV) digitaaliseen ilmoitusjärjestelmään (vanhemmuuden tunnustamissovellus). Tästä aiheutuu DVV:n kustannusarvion mukaan n. 590 000 euron kertakustannus v. 2022 ja 15 000 euron vuosittainen käyttöpalvelukustannus v. 2022 alkaen. Vanhemmuuden tunnustamisen säädösperustaa koskevan merkinnän lisäämisestä väestötietojärjestelmään aiheutuu DVV:n arvion mukaan lisäksi n. 20 000 euron suuruinen kertakustannus v. 2022

Pysyvät kustannukset neuvontatyöhön ja sovelluksen käyttöpalveluun liittyen tulevat päätettäväksi JTS 2023-2026 valmistelussa. DVV on arvioinut, että ennakkotunnustamisasiakirjojen siirto neuvoloilta suoraan DVV:lle edellyttäisi neljän henkilötyövuoden lisäystä. Tämä tarkoittaisi 256 000 euron vuosittaista kustannusta vuoden 2023 alusta alkaen. Lisäksi DVV on esittänyt yhden ylimääräisen henkilötyövuoden lisäystä vuoden siirtymäajaksi.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeusgenetiikkayksikön arvion mukaan vanhemmuuden selvittämiseen, tunnustamiseen ja vahvistamiseen liittyvien asiakirjojen uudistamistyöstä aiheutuu n. 55 000 euron kertakustannus ja tilasto- ja rekisterimuutoksista n. 15 000 euron kertakustannus v. 2022. Lisäksi on arvioitu, että oikeusgeneettisten isyystutkimusten lukumäärä lisääntyy n. 30:llä tutkimuskokonaisuudella, joiden yhteenlaskettu vuosittainen kustannus on n. 20 000 euroa v. 2023 alkaen.

Ehdotettujen muutosten ei ole todettu aiheuttavan lisähenkilöstön tarvetta tuomioistuimissa tai oikeusaputoimistoissa.

Vanhemmuuslain säätämisestä aiheutuu valtiolle tiedottamiseen ja kouluttamiseen liittyviä kustannuksia, jotka voidaan kattaa viranomaisten toimintamenoista.

Kokonaisuutena arvioidaan, että vanhemmuuslain sisältämien ehdotusten toteuttamisesta aiheutuisi valtiontaloudelle 695 000 euron kertaluontoiset kustannukset v. 2022, 64 000 euron kertaluontoinen kustannus v. 2023 ja 296 000 euron vuosittaiset kustannukset v. 2023 alkaen. Kustannukset katetaan julkisen talouden suunnitelmien ja valtiontalousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa.

Niina Huotari

Neuvotteleva virkamies

Budjettiosasto, valtiovarainministeriö